

VERTROUWELIJK

26 OKT. 2001

Deze rubricering is
beëindigd na 50 jr.

Stg. GEHEIM

MAANDOVERZICHT

No. 3 1969

BINNENLANDSE VEILIGHEIDSDIENST

B I N N E N L A N D S E V E I L I G H E I D S D I E N S T

V E R T R O U W E L I J K

Maandoverzicht no. 3 - 1969

168

(Tijdvak 1-3-1969 t/m 31-3-1969)

I N H O U D

No. 951.609		Blz.
I.	<u>Communisme Internationaal</u>	
	Het trotskisme	1
II.	<u>Activiteiten van de Communistische Partij Nederland</u>	
	De instelling van de commissie "politieke oriëntatie"	12
	CPN-agitatie rond huurverhoging in Amsterdam	13
	De CPN en de internationale communistische discussie	14
	35 jaar Pegasus	15
III.	<u>Activiteiten van communistische frontorganisaties</u>	
	Internationale Vrouwendag	20
	"Bulletin tegen fascisme en rassenwaan"	20
	Vorbereiding Paas-congres en Pinkstertocht ANJV	20
IV.	<u>Andere organisaties</u>	
	Activiteiten van de SJ	22
	Door PSP georganiseerde studieconferentie over "Geweld in de Samenleving"	23
	De Sjaloom-groep	26
	<u>Overzicht Buitenlandse Reizen</u>	29
	<u>Agenda</u>	30

H O O F D S T U K I

COMMUNISME INTERNATIONAAL

Het trotskisme

Hoewel het trotskisme over de hele wereld - volgens een schatting van begin 1968 - slechts tussen de vier- en vijfduizend aanhangers telt, is haar invloed groot.

Steeds meer activiteiten worden ontplooid onder studenten en jongeren. De duidelijke radicalisering in deze milieus maakt het voor trotskisten - er altijd op belust revolutionaire situaties te bevorderen en uit te buiten - aantrekkelijk pogingen in deze richting te ondernemen.

Trotskisme en marxisme-leninisme

Trotskisme en communisme zijn aan elkaar verwant. De leerstellige basis van het trotskisme is dezelfde als die van het orthodox communisme. Beide steunen op de theorieën van Marx, Engels en Lenin.

Het trotskisme ontstond in de periode rond 1923 toen Trotski Lenin opvolgde aan het hoofd van de stroming, welke binnen de Bolsjewistische Partij streed voor proletarische democratie en tegen opkomende bureaucrativering, d.w.z. tegen het ontstaan van een van het proletariaat afgezonderde sociale laag: de bureaucratie (als klasse).

De strijd tegen de bureaucrativering binnen de partij breidde zich spoedig uit en werd een strijd tegen bureaucrativering in het land en in de Derde Internationale, de Komintern.

Belangrijk voor het ontstaan van het trotskisme was ook de (persoonlijke) machtsstrijd tussen Trotski en Stalin met het doel de leiding van de communistische beweging in handen te krijgen. In 1928 werd Trotski door Stalin verbannen.

Trotski meende de vestiging van de communistische wereldheerschappij te kunnen bereiken door middel van "permanente revolutie", een gedachte waardoor hij zich conformeerde aan Marx. Marx was immers van mening dat het belangrijk was een revolutie permanent te doen zijn, totdat het proletariaat in alle dominerende landen der wereld de staatsmacht zou hebben veroverd.

Revolutie in het ene land zou onmiddellijk moeten overslaan naar het andere.

Stalin ontwikkelde met de leer van het "socialisme in één land" een tegentheorie. Of de ontwikkeling van deze theorie haar aanzet vond in de behoefte om Trotski's machtspositie te ondermijnen - zijn aanhang was bepaald niet gering - dan wel of de machtsstrijd voortkwam uit een verschil in opvatting omtrent de wijze waarop het wereldcommunisme moest worden gevestigd - de meningen zijn hierover verdeeld - is in dit verband niet belangrijk.

Vaststaat dat Stalin van mening was, dat de Sowjet-Unie alles bezat om een socialistische maatschappij op te bouwen. De vorming van het socialisme in Rusland kwam dan ook voor Stalin op de eerste plaats. Trotski zag dit niet als iets van het tweede plan, maar als iets wat afhankelijk was van de ontwikkelingen in de rest van de wereld. Bovendien geloofde Trotski, dat Europa "rijp" was voor revolutie. Stalin was op dit punt minder optimistisch.

Trotski's gedachtengang - in eerste instantie richtlijn voor de "Linkse Oppositie in de Bolsjewistische Partij" - werd langzaamaan tot richtlijn voor een "Internationale Linkse Oppositie", een stroming die in 1938 uitmondde in de totstandkoming van een internationale organisatie, de Vierde Internationale.

In overeenstemming met de beginselen van het marxisme-leninisme is het doel van deze Internationale "de socialistische overwinning van het wereldproletariaat en de bevrijding van de door het imperialisme onderdrukte volkeren", hetgeen betekent: wereldrevolutie, overneming van de macht door het proletariaat en volledige socialisatie. Het middel daartoe is de onverzoenlijke en radicale klassenstrijd.

De Vierde Internationale

Op het oprichtingscongres van de Vierde Internationale in 1938 werd door dit congres een programma aangenomen, waarin de theoretische fundering van deze Internationale is neergelegd. In dit "Overgangsprogramma van de Vierde Internationale" werd duidelijk gesteld, dat men meende in een vóór-revolutionaire periode te verkeren, die zou moeten uitmonden in vestiging van de

heerschappij van het proletariaat. Dit zou moeten worden bereikt door realisering van "overgangseisen", niet met het doel - zoals bij reformistische partijen - hervormingen tot stand te brengen, maar met het doel de kapitalistische orde te ondermijnen en uiteindelijk omver te werpen.

In 1948, tijdens het tweede wereldcongres, werd expliciet gesteld, dat de Vierde Internationale beschouwd moet worden als een wereldpartij, geleid door de principes van het democratisch centralisme.

Dit betekent dat "de jure" het hoogste orgaan het wereldcongres is, dat eenmaal in de drie jaar moet worden gehouden. Tussen twee wereldcongressen in berust de hoogste autoriteit bij het "Internationaal Executief Comité" (I.E.C.), dat op het wereldcongres wordt gekozen en is samengesteld uit vertegenwoordigers van de nationale secties. Uit dit I.E.C. wordt het "Internationale Secretariaat" (I.S.) gekozen, dat het dagelijks bestuur vormt en aan het hoofd waarvan de secretaris-generaal staat.

Het I.S. is verantwoording verschuldigd aan het I.E.C., het I.E.C. op zijn beurt aan het wereldcongres. In feite - zoals bij alle partijen die zijn opgebouwd volgens het principe van het democratisch centralisme - is de macht in handen van het I.S. en de secretaris-generaal.

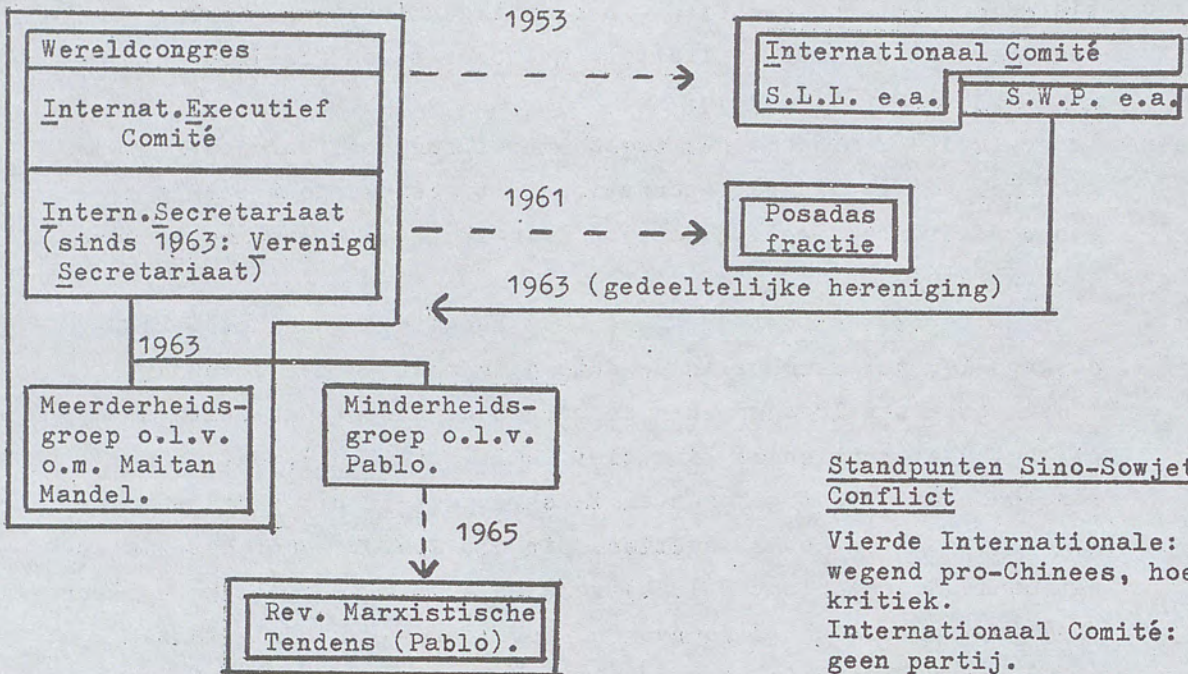
Intrede-politiek

Het in 1951 gehouden derde wereldcongres van de Vierde Internationale bracht verduidelijking in de oriëntatie van de beweging. Op dit congres werd besloten tot het voeren van een intrede-politiek, een besluit dat bindend was voor de aangesloten secties. Deze intrede-politiek betekende dat de nationale secties hun organisaties officiëel zouden moeten ontbinden. De sectieleden zouden moeten opgaan in die partijen, waarin de massa der arbeiders zich heeft georganiseerd. De onderlinge band tussen de sectieleden zou moeten blijven bestaan; de sectie duikt onder in de "illegaliteit". Richtlijnen voor de intrede-politiek zijn de bijzonderheden van de massa-beweging in elk land.

In landen, waar de reformistische beweging de politieke meerderheid van de arbeidersklasse omvat, waar socialistische partijen bestaan, die een grote invloed hebben, is het de plicht

Vierde Internationale
Parijs, 1938

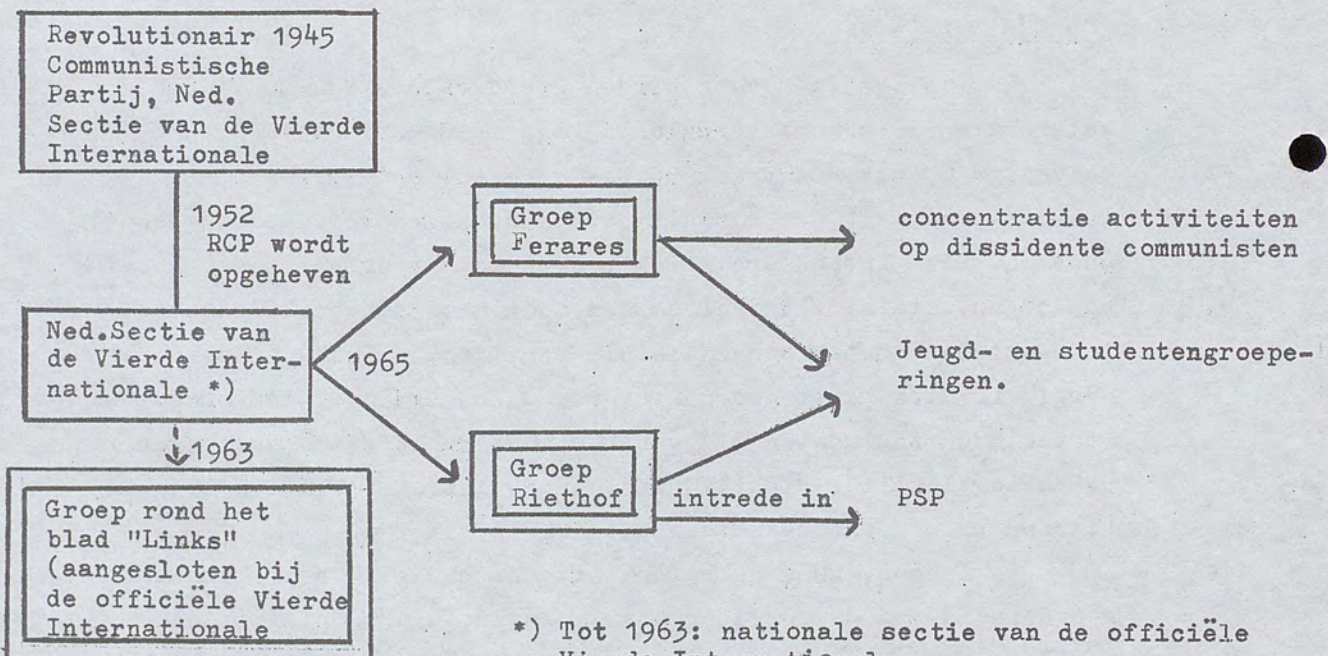

-----breuk

Standpunten Sino-Sowjet Conflict

Vierde Internationale: overwegend pro-Chinees, hoewel kritiek.
 Internationaal Comité: kiest geen partij.
 Posadas fractie: pro-Chinees
 Rev. Marx.Tendens: pro-Russisch

NATIONAAL

*) Tot 1963: nationale sectie van de officiële Vierde Internationale.
 Van 1963 tot 1965: aangesloten bij de minderheidsgroep binnen de Vierde Internationale.
 Na 1965: aangesloten bij de Rev. Marxistische Tendens.

van de trotskisten vooral te werken binnen die organisaties. Voor Nederland betekende de intrede-politiek daarom een penetreren in de P.v.d.A..

In landen, waar de revolutionaire beweging der massa's via stalinistische organisaties loopt, moet getracht worden in te treden in deze partijen en moet geprofiteerd worden van de gemeenschappelijke strijd tegen het kapitalisme en imperialisme. Via deze strijd moeten ze ook tegen de bureaucratie en het stalinisme opgezet worden. Dit betekende dat in Frankrijk en Italië intrede-politiek moest worden bedreven ten aanzien van de CP-Frankrijk en de CP-Italië.

In landen, waar niet de hindernis van een sterke reformistische of stalinistische beweging bestaat (m.n. Zuid-Amerika), moet onafhankelijk te werk worden gegaan. De onmiddellijke taak van de trotskisten is te handelen als de revolutionaire leiding der massa.

Scheuring: het Internationale Comité

De uitwerking van deze intrede-politiek voor de verschillende secties - een taak die aan het Internationaal Secretariaat was opgedragen - is geen onverdeeld succes geweest.

Voor Nederland werd bijvoorbeeld bepaald dat, als een fusie tussen het OVB *) (Onafhankelijk Verbond van Bedrijfsorganisaties) en het NVV niet mogelijk was, de in het OVB georganiseerde leden van de RCP (Revolutionair Communistische Partij, Ned. Sectie van de Vierde Internationale) individueel tot het NVV zouden moeten toetreden. De Rotterdamse afdeling van de RCP echter, die sterke banden had met het OVB, keerde zich op heftige wijze tegen de aanwijzingen van het Internationaal Secretariaat. Zij weigerde tot het NVV toe te treden.

Ook elders bleek deze nieuwe tactiek niet onverdeeld gunstig geaccepteerd te worden. Er ontwikkelde zich binnen de Internationale een stroming, die zich tegen intrede verzette en die zichzelf orthodox noemde. Dit leidde er in 1953 toe dat de president van de

---

*) Een zich in 1946 van de EVC afgescheide dissident communistische vakorganisatie, waarin vooral Rotterdamse trotskisten grote invloed hebben.

Amerikaanse SWP (Socialist Workers Party), James P. Cannon, de banden verbrak met de Vierde Internationale. Samen met een aantal geestverwante secties werd het Internationale Comité van de Vierde Internationale (I.C.) opgericht.

Volledigheidshalve moet worden opgemerkt dat overigens in 1963 een aantal secties, die deel uitmaakten van het I.C., zich weer bij de "officiële" Vierde Internationale aansloten. Van het I.C. bleef als belangrijkste groep de Britse sectie over, sinds 1959 georganiseerd in de Socialist Labour League (S.L.L.) o.l.v. Thomas Gerard Healy. Verder schijnt het I.C. nog kleine groepjes aanhangers te hebben in een viertal landen. Het I.C. werkt hoofdzakelijk aan de bevordering van revolutionaire situaties in de ontwikkelde landen, met nadruk op het eigen land van elk der aangesloten secties. Het I.C. kiest nagenoeg geen partij in het Sino-Sowjet conflict. Het I.C. staat tegenover beide partijen even vijandig.

Nogmaals een scheuring: het ontstaan van de Posadas-fractie

Het in het jaar 1961 door de Vierde Internationale gehouden wereldcongres vormde het begin van een verdere splitsing.

In een op dit wereldcongres aangenomen resolutie werd gesteld, dat het duidelijk is, dat de wereldrevolutie zich verspreid vanuit de periferie, vanuit de koloniale en afhankelijke landen, zowel als vanuit de bestaande arbeidersstaten naar de kapitalistische landen van Europa en de Verenigde Staten.

Gesteld werd, dat de Vierde Internationale niets anders kan doen dan het grootste deel van haar activiteiten te richten op ontwikkeling van revolutie.

Ten aanzien van het Sino-Sowjet conflict werd in de resolutie gesteld, dat de Vierde Internationale ondersteuning moet geven - hoewel niet kritiekloos - aan China. Geprobeerd moet worden de discussie binnen de communistische wereldbeweging op gang te brengen rond de problemen, die in dit conflict naar boven komen.

Interpretatie en uitwerking van deze resolutie waren er de oorzaak van dat de Argentijn Posadas zich in 1961 met een aantal aanhangers afscheidde van het in Parijs zetelende I.E.C. en I.g..

Het strijdpunt van Posadas met het I.E.C. betrof voornamelijk de vraag wat het belangrijkste gebied was voor de bevordering van revoluties. Naar de mening van Posadas was dit Latijns-Amerika.

De Posadas-fractie - met haar hoofdzetel in Montevideo (Uruguay) - ondersteunt - zo mogelijk - alle gewelddadige bewegingen in dat gebied, ongeacht wie deze leidt.

Politiek voelt de Posadas-richting zich het meest verwant met de Chinese lijn en opvattingen. In een in juni 1966 gepubliceerd artikel in "Voz Proletaria" over de politieke revolutie in China adviseerde Posadas de Chinezen met klem de revolutionaire ideeën van Marx, Lenin, Trotski en Posadas in China in praktijk te brengen. In dit geschrift stelde hij bovendien:

"Chineze kameraden, het is fout te zeggen, dat jullie nooit als eerste de atoombom zullen gooien..... In een klasseoorlog wint hij, die het eerste schiet. De volkeren van de wereld zijn niet bang voor degene, die de atoombom het eerste gebruikt. Wat zij vrezen is, dat de A-bom het kapitalisme zal dienen."

Meerderheids- en minderheidsgroep binnen de Vierde Internationale

Het in 1963 gehouden Herenigingscongres, waarbij het grootste deel van de bij het I.C. aangesloten secties terugkeerde in de gelederen van de Vierde Internationale, kan beschouwd worden als het beginpunt van verdere splitsing.

Tot aan dit Herenigingscongres werd de functie van secretaris-generaal van de Vierde Internationale officieel bekleed door de Griekse ingenieur Michel Raptis, meer bekend onder zijn schuilnaam Pablo.

Nadat Pablo - in verband met het drukken van valse Franse bankbiljetten ten behoeve van de Algerijnse F.L.N. samen met de Nederlander Salomon Santen - in 1961 door de autoriteiten werd gearresteerd, heeft men in de Vierde Internationale kans gezien hem zijn dominerende positie als secretaris-generaal te ontnemen.

Gedurende zijn gevangenschap werd zijn functie waargenomen door de Italiaan Livio Maitan. Op het Herenigingscongres in 1963 werd deze functiewisseling officieel bekrachtigd. Pablo bleef wel lid van het I.E.C. en het V.S. (het Verenigd Secretariaat, het in 1963 van naam veranderde I.S.). Hij kreeg de leiding opgedragen van de "Afrikaanse Commissie" van de Vierde Internationale.

Aan het lidmaatschap van Pablo van het I.E.C. en het V.S. waren echter voorwaarden verbonden. Aangezien hij geen voorstander was gebleken van hereniging met het I.C., was de eis gesteld, dat hij zich gedurende tenminste een jaar zou onthouden van activiteiten, die de hereniging in gevaar zouden kunnen brengen.

Hoewel Pablo deze voorwaarde accepteerde, begon hij nog voor het einde van 1963 "Sous le drapeau du Socialisme" uit te geven als officieel orgaan van de Afrikaanse Commissie. Dit was duidelijk een inbreuk op de discipline. Niets mag officieel gepubliceerd worden zonder goedkeuring van het I.E.C. of van het V.S., een goedkeuring die Pablo niet had gevraagd. Pablo ging in 1964 en 1965 hoe langer hoe meer afwijken van de officiële mening van de Vierde Internationale. Dit resulteerde in het ontstaan van twee stromingen binnen deze organisatie, een meerderheid achter o.m. de Italiaan Maitan en de Belg Mandel *) en een minderheid achter Michel Pablo.

Een van de geschilpunten tussen beide stromingen betrof de vraag of Europa dan wel de (ex-) koloniale landen de belangrijkste sector vormden voor de bevordering van revoluties. De minderheid richtte haar aandacht op de koloniale en ex-koloniale landen met de nadruk op Afrika, de meerderheid op het hoog-geïndustrialiseerde West-Europa en Noord-Amerika.

Een tweede punt van wrijving vormde het Sino-Sowjet conflict. De minderheidsgroep was duidelijk pro-Russisch. De meerderheids-groep gaf in het algemeen de voorkeur aan de militante revolutionaire politiek en terminologie van China, maar zij wenste anderzijds een versnelde doorvoering van destalinisatie, iets wat de Chinezen veroordeelden. Een derde verschil tussen meerderheid en minderheid had betrekking op het intrede-vraagstuk.

Beide stromingen waren het er over eens dat de intrede-politiek moest worden voortgezet. De minderheid echter hechtte ook grote waarde aan het openlijk naar buiten optreden als trotskistische organisatie. De meerderheid zag enkel heil in "intrede". Dit verschil in waardering van de intrede-politiek was in feite een van de voornaamste punten in de controverse tussen meerderheid en minderheid.

---

*) Mandel, een tot Belg genaturaliseerde Pool, is lid van het V.S.. Hij is hoofdredacteur van het Belgische blad "La Gauche" en politiek secretaris van de belgische "Union de la Gauche Socialiste".

Nieuw was dit verschil in waardering niet. Al voor 1963 was binnen de toen nog door Pablo geleide Vierde Internationale deze controverse te bespeuren. Na hereniging van "revisionisten" (I.E.C. en V.S.) en een groot deel der "orthodoxen" (I.C.) heeft deze controverse zich slechts duidelijker uitgekristalliseerd.

De Revolutionair Marxistische Tendens van de Vierde Internationale

In november 1965 scheidde de minderheidsgroep o.l.v. Pablo zich af van de Vierde Internationale. Waarschijnlijk heeft men deze stap genomen, omdat men zag aankomen dat men op het wereldcongres - dat in december 1965 zou plaatsvinden - toch zou worden uitgestoten.

Pablo en zijn aanhangers verenigden zich in de Revolutionair Marxistische Tendens van de Vierde Internationale, waarvan de leiding is opgedragen aan een I.E.C. en een I.S. met uiteraard Pablo als secretaris-generaal. Onmiddellijk na deze afscheiding publiceerde Pablo in het decembernummer van "Sous le drapeau du Socialisme" een artikel, waarin hij pleitte voor een vereniging van alle nieuwe revolutionaire krachten in de wereld "zowel op het vlak van de koloniale revolutie als op dat van de destaliniserende arbeidersstaten en van de ontwikkelde kapitalistische landen" in een "internationale organisatie, die de democratische Internationale van de revolutionair-marxistische voorhoede wil zijn".

Dit streven naar vereniging bleek niet het effect te hebben, wat Pablo mogelijk had verwacht. Nog steeds bestaan naast elkaar de "officiële" Vierde Internationale, het "Internationaal Comité van de Vierde Internationale", de "Posadas-fractie" en de "Revolutionair Marxistische Tendens van de Vierde Internationale".

Duidelijke, volgens vaste lijnen lopende contacten schijnen tussen deze organisaties niet te bestaan. Exact aangeven van de "invloedssferen" bleek niet mogelijk. Aanhangers van de verschillende internationale organisaties vindt men in alle werelddelen, hoewel b.v. voor de "Posadas-fractie" de nadruk valt op Zuid-Amerika en het "Internationaal Comité" haar grootste aanhang vindt in Angelsaksische landen.

De meerderheid der Nederlandse trotskisten is - hoewel gescheiden in een tweetal groepen *) - aangesloten bij de Revolutionair

---

*) De "Groep Ferares" en de "Groep Riethof".

Marxistische Tendens. Tot het begin van dit jaar maakte een - niet bij een van deze twee groepen aangesloten - klein aantal trotskisten deel uit van de redactie van het blad "Links", waarvan het laatste nummer medio december 1968 verscheen. Dit groepje onderhoudt contacten met Mandel. De leden zijn te beschouwen als aanhangers van de "officiële" Vierde Internationale.

Recente trotskistische activiteiten onder jongeren en studenten

De laatste jaren kan gesproken worden van een toenemende belangstelling van de zijde van het trotskisme voor activiteiten onder jongeren en studenten. In 1965 trok dit voor het eerst de aandacht toen op initiatief van de minderheidsgroep in de Vierde Internationale - de latere Revolutionair Marxistische Tendens - verschillende links-radicalen studenten en jongerenorganisaties zich gingen bezinnen op mogelijkheden om effectiever dan voorheen steun te verlenen aan de "nationale bevrijdingsoorlog" in Vietnam.

In de mei-onlusten van vorig jaar in Parijs hebben trotskisten een rol van betekenis gespeeld. Actief daarbij was vooral de - inmiddels tot verboden vereniging verklaarde - "Jeunesse Communiste Révolutionnaire" (J.C.R.), waarin trotskisten sleutelposities bezetten. In andere landen doen zich soortgelijke situaties voor. In Engeland wordt bijvoorbeeld een belangrijke rol gespeeld door de "Revolutionary Socialist Student Federation" (RSSF), een door trotskisten en anarchisten geleide organisatie. Ook de door trotskisten en communisten geleide "Radical Student Alliance" (RSA) laat zich niet onbetuigd. Ook moet gewezen worden op een rondreis van twee maanden, die Ernest Mandel (lid van het V.S.) in het najaar van 1968 door de USA en Canada maakte. Tijdens deze tournee hield hij lezingen op verschillende universiteiten, waarbij hij als zijn mening uitsprak, dat het voor de revolutionaire continuïteit noodzakelijk zou zijn studenten en niet-studenten in een revolutionaire organisatie samen te brengen. Ook de Revolutionair Marxistische Tendens van de Vierde Internationale heeft internationaal belangstelling voor studenten en jongeren. Op een in november 1968 gehouden bijeenkomst van die organisatie schijnt in hoofdzaak gesproken te zijn over toekomstige acties van studenten in verschillende landen.

Wat Nederland betreft is vooral de groep Ferrares - een van de twee bij de Revolutionair Marxistische Tendens van de Vierde

Internationale aangesloten groepen - actief werkzaam onder jongeren en studenten. Leden van deze groep zijn ingetreden in organisaties als de SJ, Politeia en de SVB. Hun doel daarbij is deze organisaties een radicalere koers te doen varen.

Gezien de behaalde resultaten in de jeugd- en studentenbeweging kan verwacht worden dat de trotskistische belangstelling voor dit soort organisaties - zowel nationaal als internationaal - nog wel enige tijd zal voortduren.

Conclusie

Het trotskisme heeft zich tot op heden nog niet tot een belangrijke politieke macht kunnen ontwikkelen. Pogingen daartoe in het verleden ondernomen zijn gestrand op het feit, dat de ideeën van Trotski in brede kring niet die weerklank vonden, die daarvoor vereist is. Ook in de toekomst is dit - voorzover dit nu valt te voorzien - niet te verwachten.

Sinds de dood van Trotski is er nauwelijks sprake geweest van een creatieve aanpassing van de trotskistische theorie aan de omstandigheden en aan de eisen des tijds. Daarom zullen ook nu de gedachten van Trotski de grote massa niet aanspreken.

Behalve deze rem om als organisatie een grote omvang te bereiken, kent het trotskisme nog een andere beperking. En wel de tendens binnen de bestaande groepen om zich op grond van verschillen in interpretatie van de theorie te splitsen in groepen en fracties, die zich meer bezig houden met het bestrijden van elkaar dan met het uitvoeren van hun eventuele programma's.

Dit betekent echter niet dat het trotskisme zonder betekenis is. Integendeel! De aan het trotskisme eigen "revolutie"-gedachte, het activisme van haar aanhangers en de clandestiene activiteiten, die sommigen van hen ontplooiën, vinden grote weerklank in kringen van radicale jongeren en studenten. In deze kringen is duidelijk sprake van toenemende aanhang van de trotskisten, al is het niet voorstelbaar dat de ideeën van Trotski integraal zullen worden overgenomen.

Het is stellig zo, dat trotskisten door het bedrijven van intrede-activiteiten en het bezetten van sleutelposities - vooral in jeugd- en studentenorganisaties - door manipulaties een invloed uitoefenen, die niet in overeenstemming is met hun aantal.

H O O F D S T U K I I

ACTIVITEITEN VAN DE COMMUNISTISCHE PARTIJ VAN NEDERLAND

De instelling van de commissie "politieke oriëntatie"

In "De Waarheid" van 19 maart is bekend gemaakt dat op de jongste partijbestuurszitting van 8 en 9 maart een commissie "politieke oriëntatie" is ingesteld.

Volgens het CPN-dagblad heeft de commissie de opdracht gekregen zich " bezig te houden met de uitwerking van de politieke oriëntatie van de partij voor de komende tijd", aan de hand van de nieuwe eisen die gesteld worden door de snelle politieke ontwikkelingen in ons land en mede in verband met het ontstaan van "nieuwe lagen in de maatschappij, die de arbeidersklasse zijn komen versterken en een nieuwe samenstelling geven". Daar de taak van deze commissie veel overeenkomt met de doelstelling van het vorig jaar opgerichte CPN-Instituut voor Politiek en Sociaal Onderzoek (IPSO), zal het wel tot een nauwe samenwerking met dat Instituut komen, zodat de voorzitter daarvan, Paul de Groot, zijn stempel op het onderzoek zal kunnen drukken.

Wat de CPN verstaat onder de "snelle politieke ontwikkelingen" kan gedeeltelijk worden gelezen in "De Waarheid" van 10 maart 1969 (één dag na de partijbestuurzitting), waarin gereageerd wordt op het laatste PvdA-congres.

"Nu de PvdA breekt met de koers op een nieuwe coalitie met de KVP, moet dit aanleiding zijn alle barrières te slopen die de eenheid van de krachten van de arbeidersklasse en van de vooruitgang in de weg staan. Dit geldt voor de vakbewegingsstrijd, voor de beweging van de studenten voor hun rechten en belangen en voor de oppositie van de gemeenten tegen de regering. In de strijd tegen de reactie zullen de communisten niet alleen voorstanders zijn van de eenheid, maar daartoe ook het initiatief nemen".

Aan het ontstaan van "nieuwe lagen in de maatschappij" werd al eerder in het CPN-kaderblad "Politiek & Cultuur" van november 1968 aandacht geschonken. In het betreffende artikel wordt een steeds verder uitgroeien van de groep van employé's (kantoorbedienden, technici, ambtenaren, winkelpersoneel) geconstateerd. Een duidelijke aanleiding, aldus de schrijver,

"voor de arbeidersbeweging en voor haar communistische voorhoede om met nog meer aandacht deze grote en groeiende groep van werkers in haar activiteiten te betrekken en voor haar belangen op te komen". Gebruikmakend van de verdeeldheid en onrust in de PvdA en de PSP, wil de CPN zich in de toekomst kennelijk gaan oriënteren op de zgn. "middenklassegroepen".

Uit de CPN/ANJV-acties van de laatste maanden en uit recente publicaties in "De Waarheid" blijkt duidelijk, dat de CPN - mede ook met het oog op de volgend jaar te houden verkiezingen - zich wil presenteren als een progressieve en radicale partij, welke zich duidelijk onderscheidt van de overige politieke partijen.

CPN-agitatie rond de komende huurverhoging van 6% in Amsterdam

Zoals viel te verwachten is de a.s. huurverhoging van 6% door de CPN dankbaar aangegrepen om, met name in Amsterdam, hier tegen een uitgebreide actie te voeren. In eerste instantie bleef de actie beperkt tot een aantal artikelen in "De Waarheid", gericht tegen het huurbeleid van minister Schut. Na de voor de CPN drukke werkzaamheden rond de herdenking van de februaristaking, werd het accent weer verlegd naar de verschillende buurten in Amsterdam, waar gedeeltelijk op initiatief van de CPN een groot aantal openbare huurdersvergaderingen werd georganiseerd. Hierbij werden de reeds bestaande huurcomité's (protestcomité's tegen huurverhogingen en huurbelasting) ingeschakeld. De besturen van deze huurcomité's zijn over het algemeen samengesteld uit leden van de PvdA, de PSP en de CPN en partijlozen.

Hoewel de CPN één van de grote animators is van het huurdersverzet, kan toch niet gesteld worden dat het geheel een zuiver communistische actie is. Ook andere politieke partijen hebben namelijk voorlichtingsacties opgezet, waarbij in Amsterdam met name de PSP voor de CPN een belangrijke concurrent is.

Vooraf dit PSP-optreden is voor de CPN een moeilijk te verteren zaak. Geconstateerd kon worden, dat de CPN er naar streeft neutrale en niet politiek opgezette huurcomité's onder haar invloed te krijgen. Duidelijk is tevens dat de CPN politieke munt uit deze actie tracht te slaan. In de eerste plaats wordt daarbij gedacht aan het doorkruisen van het huurbeleid van de regering en ten tweede aan het winnen van stemmen bij de ver-

kiezingen van 1970.

De actie in Amsterdam blijft voornamelijk beperkt tot de oudere buurten, waar de beste mogelijkheden liggen om het doorvoeren van de huurverhoging tegen te werken. Dat dit succesvol kan zijn is wel gebleken bij de 4% huurverhoging van vorig jaar, waartegen zoveel bezwaren werden ingediend, dat een groot aantal gevallen nog niet is behandeld door de huuradviescommissie (aldus "De Waarheid" van 12 maart 1969).

Op alle openbare bijeenkomsten wordt dan ook geadviseerd ook nu weer op deze manier te werk te gaan om ook de doorvoering van de nieuwe huurverhoging te doen mislukken. Daartoe worden o.a. pamfletten met aanwijzingen en invulformulieren in grote oplage verspreid. Huurders kunnen tevens advies inwinnen bij het "CPN-huuradviesbureau".

Door de huurdersvereniging Oud-West is voorts op zaterdag 29 maart een demonstratie gehouden onder de leuze: "Zes procent huurverhoging? Neen"! Opvallend is dat de PSP op dezelfde datum een grote voorlichtingsbijeenkomst heeft gehouden in Amsterdam-West.

De demonstratie van de huurdersvereniging, die toch in feite door de CPN was georganiseerd, werd - zeker gelet op het beperkte aantal direct bij deze zaak betrokken personen - een succes. Enkele honderden huurders sloten zich bij de demonstratie aan, welke een rustig verloop had. De PSP-bijeenkomst zou slechts door 75 personen zijn bezocht, hetgeen de positie van de CPN in deze actie wel enigszins aangeeft.

De CPN mengt zich in de internationale communistische discussie

In het maartnummer van het CPN-kaderblad "Politiek en Cultuur" is een uitvoerig artikel gepubliceerd, waarin een overzicht wordt gegeven van de opvattingen van de CPN-leiding inzake de verschillende strijdvragen en discussiepunten tussen de communistische partijen sinds medio 1963. Met deze publicatie - die zal worden toegezonden aan alle communistische partijen - wil de CPN-leiding een bijdrage leveren in de internationale communistische discussie, in het bijzonder met het oog op de communistische topconferentie in juni a.s. De in de laatste maanden gesignaleerde tendens in het beleid van de CPN-leiding om haar isolement t.a.v. de andere communistische

1934 in het algemeen reeds als nogal roerig hebben gekenmerkt. Voor de communisten kwam daar nog bij de gerechtelijke sluiting van de toenmalige partijdrukkerij ATALANTA en het in beslag nemen van het blad "De Tribune".

Om in die omstandigheden een meer slagvaardige propaganda te kunnen voeren besloot de communistische partij (toen nog genaamd Communistische Partij Holland - CPH) * - waarschijnlijk daartoe door financiële steun van de Russische communistische partij in staat gesteld - een eigen boekhandel en uitgeverij op te richten. Op 1-11-1934 kwam de Stichting Uitgeverij en Boekhandel PEGASUS tot stand. Deze was aanvankelijk gevestigd ten huize van de bekende communist Daniel GOULOOZE, die als bedrijfsleider (procuratiehouder) de zaak dreef, doch werd korte tijd later overgebracht naar het pand Hemonystraat 5, Amsterdam. In de loop van 1937 werden drie boekwinkels geopend, t.w.

CULTURA in Amsterdam (Utrechtsestraat 51)

De VONK in Den Haag (Jan Hendrikstraat 80)

PEGASUS in Rotterdam (Jonkerfransstraat 58).

Zowel het Haagse als het Rotterdamse filiaal is geen lang leven beschoren geweest. Filiaal Rotterdam ging medio mei 1938 ter ziele en de winkel in Den Haag werd in september 1939 van de hand gedaan. De winkel in Amsterdam werd in april 1940 nog verplaatst naar nummer 40 in de Utrechtsestraat.

Bezettingstijd

Nadat Nederland op 10 mei 1940 was overrompeld, werd boekhandel Pegasus op 19 september 1940 op last van de bezettingsautoriteiten geliquideerd.

Daan Goulooze, die onder het mom van Pegasus-directeur als contactman van de Komintern in feite veel belangrijker werk deed, had de 'bui' al veel langer zien aankomen. Hij was lang voor de oorlogshandelingen in Nederland uitbraken, begonnen met het organiseren van een geheim verbindingsnet, dat in geval van bezetting radiografisch met Moskou in contact kon blijven. Dit net functioneerde tot de zomer van 1943. Goulooze werd gearresteerd, maar overleefde zijn kamptijd.

*) Op het partijcongres van 1935 werd de naam CPH veranderd in Communistische Partij van Nederland.

partijen te doorbreken, wordt hiermede bevestigd.

Opmerkelijk is dat in het artikel weliswaar de oorsprong van de verdeeldheid in de internationale communistische beweging gezocht wordt in "het revisionisme dat door Chroestsjow in de CPSU is gebracht en vandaar andere CP'en heeft besmet", maar dat men zich onthoudt van kritiek op de huidige leiders in de Sowjet-Unie. In dit verband is het kenmerkend dat een zeer scherpe veroordeling van de huidige CPSU-leiding - in de CPN-resolutie van 16 oktober 1967 - uit het chronologisch overzicht is weggelaten.

Het artikel noemt als eerste voorwaarde voor een herstel van de communistische eenheid: het voeren van een "onverzoenlijke ideologische en praktische strijd" tegen bovenvermeld revisionisme. Daarnaast wordt echter ook benadrukt dat de "doctrinaire opvattingen, die vanuit China werden gepropageerd", moeten worden afgewezen. Als een soort rechtvaardiging van de isolementspolitiek van de CPN in de laatste jaren wordt in het artikel gesteld, dat de CPN inderdaad (teneinde haar autonomie te kunnen bewaren) internationale communistische conferenties heeft gemeden, maar tegelijkertijd in eigen land alles heeft gedaan om de communistische acties in de wereld te steunen, zoals terzake van Vietnam, tegen het "Westduits revanchisme", in de Franse mei-révolte, tegen de NAVO en vóór de Indonesische CP.

35 jaar PEGASUS

De geschiedenis van de dit jaar 35 jaar bestaande Stichting Uitgeverij en Boekhandel Pegasus is een interessant hoofdstuk uit de historie van de communistische beweging in Nederland. Bij gelegenheid van dit jubileum is er aanleiding hier eens wat dieper op in te gaan.

De dertiger jaren

De toenemende invloed van het nationaal socialisme, de in onverminderde hevigheid voortdurende economische crisis, die met een aanzienlijke werkeloosheid gepaard ging en allereerste de ontevredenheid deed toenemen, het in juli 1934 tegen de crisiswetten uitgebroken "Jordaan-Oproer", dat met militair vertoon werd onderdrukt, waren verschijnselen, die het jaar

Wedergeboorte

Na het beëindigen van de vijandelijkheden hebben de communisten het bedrijf weer opgericht. Zij vestigden zich in het pand Leidsestraat 25 te Amsterdam. Dit was Joods bezit en in de oorlogsjaren in gebruik geweest bij een Duitse dienst (NSV). De eigenaren van het pand waren tijdig naar Amerika uitgeweken. In november 1945 werd een nieuwe stichtingsakte opgemaakt.

Dat de vooroorlogse Pegasusdirecteur Daan Goulooze hierbij geen rol heeft gespeeld, komt doordat hij zich bij de opposanten had geschaard die zich tegen de politieke koers van Paul de Groot hadden verklaard, de latere zgn. Juli-oppositie.

Goulooze kwam evenwel langs een andere weg terug in het boekenvak. Een kapitaalkrachtige beschermer stak geld in het plan een "linkse", maar wat lossier dan Pegasus van de CPN staande uitgeverij op te richten. Deze uitgeverij kreeg de naam "De Republiek der Letteren" en was al op 16 mei 1945 opgericht. Na aanvankelijk met enig succes te hebben gewerkt, werd de zaak in het voorjaar van 1954 aan een bevriende boekhandel overgedaan. Goulooze heeft zijn communistische overtuiging nooit opgegeven. Hij bleef echter buiten de partij staan en overleed tengevolge van een hartaanval op 10 september 1965.

Naoorlogse periode

De bedrijfsresultaten van Pegasus waren de eerste jaren na de oorlog matig tot slecht. Er viel niet veel uit te geven en er was weinig te verkopen. Bovendien ondervond Pegasus concurrentie van De Republiek der Letteren. Pegasus leidde dan ook een kammervol bestaan. Fiscaal gezien werd in het begin van de vijftiger jaren met verlies of met een bescheiden winst gewerkt.

Na de komst van Pegasusdirecteur Jan van Seggelen in het voorjaar van 1953 is de bedrijvigheid van lieverlede toegenomen. Naast een goed organisatorisch en financieel inzicht, had van Seggelen ook de eigenschap goed met mensen te kunnen omgaan. Door zijn tactisch optreden wist hij in kringen buiten de partij de van oudsher bestaande reserve tegen communisten te overwinnen, ja zelfs te doen omslaan in een zeker respect. Ook het feit dat hij ter wille van zijn ideaal genoeg nam met een zeer klein salaris, maakte op buitenstaanders indruk. Van Seggelen verdiende als

directeur van Pegasus - altijd nog een middelgrootbedrijf met zo'n 40 man personeel - b.v. minder dan een Amsterdamse straatveger.

Tijdens van Seggelens bewind heeft Pegasus de vleugels breed kunnen uitslaan. De sterk oplopende bedrijvigheid, waarbij met name de handelsbetrekkingen met de Volksrepubliek China een rol hebben gespeeld, bood allerlei mogelijkheden de outillage van het bedrijf te verbeteren.

In september 1954 - 16 jaar na de sluiting van de vroegere zaak - opende Pegasus opnieuw een Haags filiaal, en wel in het pand Hobbemastraat 57. Na enkele jaren werd het de Pegasusdirectie echter duidelijk, dat een winkel in Den Haag alleen dan met redelijk succes zou kunnen worden geëxploiteerd als een pand in het centrum van de stad betrokken zou kunnen worden. Pogingen hiertoe leden schipbreuk. Ten einde raad is dit filiaal na een periode van tien jaar per 1 juli 1964 opgeheven. Lonend is het eigenlijk nimmer geweest.

Op 28 juli 1956 opende Pegasus in de Hoogstraat 143 te Rotterdam opnieuw een winkel. Hoewel dit nieuwbouwpand gunstig is gelegen, heeft het filiaal zich toch niet ontwikkeld tot wat ervan werd verwacht. De laatste jaren is het filiaal Rotterdam zelfs aanzienlijk in betekenis achteruitgegaan. Financieel gezien is Rotterdam in toenemende mate een verliespost geworden.

Een ander opvallend initiatief van Van Seggelen was het uitgeven van een eigen klantenorgaan: "Het Vliegende Paard", dat nu al zijn 15e jaargang is ingegaan.

Huidige positie

De maatregelen die in 1967 door de partij werden genomen om de Russische beïnvloeding te beperken, hadden o.m. tot gevolg dat Jan van Seggelen met ingang van 1 april 1967 het veld moest ruimen. Na zijn vertrek keerden de belangrijkste medewerkers na korte tijd Pegasus eveneens de rug toe. Wessel Hartog, een gewezen timmerman, die in de EVC zijn sporen had verdiend, werd de nieuwe directeur. Hij wist niets af van het vak en moest terugvallen op het lagere kader dat was aangebleven. Hartog heeft met straffe hand de aanwijzingen van de partij uitgevoerd om Pegasus in het politieke isolement te laveren, waarin de partij zich op aandringen van

De Groot sedert juli 1963 heeft begeven. Dit heeft geleid tot het stroever worden van de relaties met de IJzeren Gordijnlanden, wat Pegasus zonder twijfel grote schade heeft berokkend.

Hoewel Pegasus op een enkele uitzondering na nooit de alleen-vertegenwoordiging van de communistische landen heeft gehad, had het bedrijf in het handelsverkeer met deze landen toch voordeel door de band van geestverwantschap, die er ook tijdens de periode Van Seggelen nog altijd was. Sedert Pegasus echter weer in de pas van de partij moet meemarcheren, zijn de Y.G.-landen de contacten met de niet-communistische Nederlandse relaties gaan uitbreiden en is de relatie met Pegasus enigszins verflauwd. Natuurlijk teert Pegasus ook nu nog op de faam van een uitstekend gesorteerde Slavische afdeling en zijn er nog onverwachte meevallers als een leerboek Russisch voor de Teleac-cursus en een co-editie van "De gesprengelde vogel" van Theun de Vries, maar de achteruitgang in zaken, als gevolg van de gekozen weg, en het werken met minder bekwaam personeel, is onmiskenbaar.

De algemeen heersende malaise in de CPN heeft voorts een ongunstige uitwerking op de geestdrift van de werkers, die in den lande steeds weer moeten proberen Pegasusboeken te verkopen.

Hierbij komt nog dat Pegasus als gevolg van zuiver zakelijke factoren een teruglopende omzet heeft in de dienstensector met communistisch China, zodat ook daaraan minder wordt verdiend. Pegasus staat dan ook al enige tijd voor de noodzaak te bezuinigen op zijn uitgaveposten en waar mogelijk de omzet te vergroten.

In aanmerking genomen, dat de CPN erop rekent dat Pegasus jaarlijks een flink bedrag aan de partij afschuift, is het duidelijk dat de huidige, veel minder bekwame Pegasusleiding alle zeilen zal moeten bijzetten om bij teruglopend tij in de vaart te blijven en niet aan lager wal te raken. De initiatieven, die Wessel Hartog tot dusverre heeft genomen hebben nog niet veel om het lijf, zodat de toekomst van Pegasus er niet erg rooskleurig uitziet.

H O O F D S T U K   I I I

ACTIVITEITEN VAN DE COMMUNISTISCHE FRONTORGANISATIES

Internationale Vrouwendag

In de loop van maart werd in verschillende afdelingen van de Nederlandse Vrouwenbeweging (NVB) de communistische Internationale Vrouwendag (eigenlijke datum 8 maart) gevierd. De bijeenkomsten stonden dit jaar in het teken van de strijd tegen de rassendiscriminatie. De NVB heeft de laatste tijd in het bijzonder haar aandacht gericht op de rassendiscriminatie in Zuid-Afrika. In vroeger jaren zou men zich daarbij ongetwijfeld hebben verzekerd van de medewerking van de mensen van het "Bulletin tegen fascisme en rassenwaan", die in communistische kring jaren lang als deskundigen hebben gegolden op het terrein van de propaganda gericht tegen rassendiscriminatie in de Verenigde Staten en apartheidspolitiek in Zuid-Afrika. Thans is dit echter op grond van politieke overwegingen niet meer mogelijk.

"Bulletin tegen fascisme en rassenwaan"

Het "Bulletin tegen fascisme en rassenwaan" is tot 1964 verschenen onder de titel "Bulletin Protestcomité Vrijlating Oorlogsmisdadigers" en is een uitgave van het gelijknamige comité. Het protestcomité (PVO), in 1959 opgericht op instigatie van het Nederlands Auschwitz Comité (NAC), is jarenlang een der meest succesvolle mantelcomité's van de communistische verzetsbeweging geweest. De laatste jaren heeft zich echter een stille machtsstrijd ontwikkeld om de leiding van het PVO. Verenigd Verzet en NAC bleven het comité vanuit de verte bevoogden, doch konden klaarblijkelijk niet verhinderen, dat de redactie van het bulletin de in 1966 door de CPN geroeyerde voormalige verslaggever van "De Waarheid" Wim Klinkenberg onder haar medewerkers bleef tellen. De positie van het PVO werd nog merkwaardiger, toen in de tweede helft van 1968 de secretaresse van het comité, Hermien Lataster-van Hall, uit de CPN trad.

Vorbereiding Paas-congres en Pinkster-tocht ANJV

In afdelingen en districten van het Algemeen Nederlands Jeugdverbond (ANJV) werden reeksen vergaderingen belegd ter voorbereiding

van het van 5 tot 7 april 1969 in Amsterdam bijeen te komen Paascongres. Parallel met de voorbereidingen voor dit 12e congres van de communistische jeugdorganisatie liepen de eerste voorbereidingen voor de met Pinksteren te ondernemen stertocht naar Brunssum, die evenals in voorgaande jaren in het teken zal staan van een demonstratie tegen het aldaar gevestigde NAVO-hoofdkwartier.

Aan de organisatie van de Pinkster-manifestatie wordt dit jaar wel bijzonder veel aandacht besteed. Men krijgt zelfs enigermate de indruk, dat zij door de ANJV-leiding belangrijker wordt geacht dan het congres.

De Pinkster-manifestatie zal in ieder geval spectaculairder zijn dan het congres. In het kader van de tocht naar Brunssum worden onder meer ook een drietal kampen voorbereid (in midden-, zuid- en noord-Nederland), waar men zich ook voorstelt discussiebijeenkomsten te beleggen. Vanuit Amsterdam en Rotterdam zullen bovendien estafette-tochten - te voet! - naar het NAVO-hoofdkwartier worden georganiseerd.

H O O F D S T U K I V

ANDERE ORGANISATIES

Jeugdbeweging

Activiteiten van de SJ

Ook na de bezetting van het Mexicaanse consulaat in Amsterdam begin oktober 1968 door een twintigtal jongeren en studenten, onder wie leden van de Socialistische Jeugd (SJ), is deze organisatie actief gebleven. De SJ'ers organiseerden samen met anderen verschillende demonstraties tegen de verhoging van de Nederlandse NAVO-bijdrage en tegen het bewind in Spanje en Portugal en ondernamen voor eigen rekening tenminste één "geslaagde" actie, die overigens nauwelijks een politiek karakter had, nl. tegen de verhoging van de tramtarieven in de hoofdstad.

Nadat de SJ begin februari in een adres aan de Amsterdamse gemeenteraad om verlaging van de tramtarieven had verzocht, begon zij op 20 februari met een eigen actie. Allereerst werden - voor agitatie-doelinden - rittenkaarten voor "de Gemeente Vervoerdienst (GVD!)" verspreid, die overeenkomst vertoonden met de officiële rittenkaarten. Vervolgens hield ze op zaterdag 1 maart, de dag waarop de tariefsverhoging van kracht werd, een demonstratieve optocht. Deze betoging, waaraan circa 350 jongeren deelnamen, leverde voor het tramverkeer een ernstige vertraging op. Sommige jongeren probeerden trams te bezetten, hetgeen in enkele gevallen gelukte.

Deze straatactie werd op 8 maart herhaald, zij het dat toen het aantal demonstranten veel geringer was. Op verschillende plaatsen werden trambanen versperd of werden stenen voor de trams gegooid, waardoor één wagen uit de rails liep.

Het initiatief tot deze actie was uitgegaan van Alex Korzec, zijn eerste als actie-secretaris van het district Amsterdam. Voordien was deze in Polen geboren, 21-jarige medisch student aan de Universiteit van Amsterdam, internationaal-secretaris van de SJ.

Alhoewel men in kringen van deze links-socialistische jongeren aanvankelijk enthousiast was over het welslagen van de actie, bleek dat bij nader inzien niet bij iedereen het geval te

VERTROUWELIJK

zijn. Met name hadden sommigen bezwaar, niet tegen het initiatief of de initiatiefnemer, maar tegen de uitvoering ervan door het districtsbestuur. Een van de "opposanten" was Guus Markmann, landelijk voorzitter van de SJ. In een artikel van zijn hand, verschenen in de zgn. beschrijvingsbrief voor een op 21 maart gehouden ledenvergadering van het district Amsterdam (waar o.a. een nieuw bestuur gekozen moest worden), bracht hij onder de titel "Het mes erin" scherpe kritiek op het doen en (na)laten van het bestuur, waarin hij niet alleen de actie tegen de tariefsverhogingen, maar ook de anti-Mexico-actie van oktober vorig jaar betrok.

Markmann verweet het districtsbestuur herhaaldelijk te hebben gefaald. Er was geen vervolg geweest op "Mexico" en in de tramactie was het beleid verwarrend geweest. Met name richtten de bezwaren van Markmann zich tegen het feit dat het bestuur na afloop van de actie van de 1e maart, pas na lang aandringen van de leden besloten had een vergadering te beleggen om na te gaan wat er fout was gegaan en welke nieuwe plannen er waren. Markmann stelde daarom voor, dat voortaan na iedere actie een dergelijke bijeenkomst moest plaatsvinden. Bovendien dienden genomen besluiten naderhand niet weer veranderd te worden, zoals blijktbaar met de tramactie was gebeurd.

Aan het slot van zijn artikel deed Markmann een tegenvoorstel ten aanzien van de bestuurssamenstelling. Daarbij werd o.a. de huidige voorzitter Herman Ubachs gedegradeerd tot vice-voorzitter en opgevolgd door Alex Korzec. Aldus geschiedde.

Deze "commando-wisseling" lijkt geen toeval, temeer niet daar bij de SJ alom bekend is dat Ubachs trotskist is. De indruk bestaat dat de kritiek op het districtsbestuur dan ook voornamelijk bedoeld was om Ubachs van zijn plaats te verwijderen. Korzec, in wie Markmann kennelijk wel vertrouwen heeft, is nu eerste man.

Derde studieconferentie georganiseerd door de PSP

Na de twee voorgaande, door de PSP georganiseerde studieconferenties *) over de onderwerpen "Automatisering en structuurplan" (eind 1968) en "Parlementaire en buitenparlementaire actie"

*) zie de Maandoverzichten december 1968 en januari 1969.

(januari 1969), vond op 15 en 16 maart j.l. te Amsterdam de derde en tevens laatste conferentie in deze serie plaats over het thema "Geweld in de samenleving", een onderwerp dat in de PSP - en niet alleen in deze partij - in het middelpunt van de belangstelling staat.

In het bestaande maatschappelijke systeem is - volgens de algemene zienswijze in de PSP - een "structureel geweld" ingebouwd. Normaliter is dit geweld repressief en manifesteert zich van demonstratieverboden tot de gewapende inzet van de politie of de krijgsmacht. Voor de PSP, een partij die zowel strijdbare marxisten en radicale jongeren als min of meer principiële pacifisten in zich verenigt, is het geen eenvoudige opgave om een voor ieder aanvaardbaar antwoord te geven op de vraag of het gebruik van geweld tegen dit "structureel geweld" is toegestaan - en zo ja, in welke mate -, wanneer het er om gaat fundamentele structuurveranderingen te bereiken. Men is zich niettemin bewust, dat indien ingrijpende hervormingsplannen worden opgesteld, daarbij tevens moet worden aangegeven langs welke weg deze moeten worden verwezenlijkt.

Ook voor deze derde conferentie hadden de organisatoren weer enkele gerenommeerde inleiders uitgenodigd, t.w.: de jurist Anton Heering (lid PSP), de historicus Theo van Tijn (lid PvdA), het verbondsraadslid van het Christelijk Nationaal Vakverbond, Van Gorkum (lid PPR) en de internationaal secretaris van de PvdA, P. Dankert.

De eerste inleider, A. Heering, die kan worden gerekend te behoren tot de pacifistische stroming in de PSP, had als uitgangspunt gekozen: geweld is de opzettelijke aantasting van het lichaam van de mens of de dreiging daarmee en in de tweede plaats het opzettelijk toebrengen van materiële schade. Spreker bleek nogal wat morele bezwaren tegen het gebruik van geweld te hebben. Als enig belangrijk gevolg zag hij slechts de morele instorting van de gebruikers van geweld. Hij meende dat men steeds moet uitgaan van "de eerbiediging van de mens". De beslissing in de vraag of in het geval van een onderdrukt volk, het zedelijk recht van dit volk tot het gebruiken van geweld zwaarder weegt dan het principiële bezwaar tegen het geweld, mag zijns inziens nooit door ons worden genomen. Het betreffende volk zal daarover zelf moeten beslissen.

Ook had mr. Heering nog enkele praktische bezwaren tegen het gebruik van geweld; één daarvan was, dat het de machthebbers

prikkelt tot het toepassen van nog groter geweld met alle gevolgen van dien. Aan het eind van zijn betoog kwam hij tot de conclusie, dat iedere vorm van geweld te veroordelen is. Hiermede sprak hij zichzelf echter tegen, aangezien hij het gebruik van geweld door onderdrukte volkeren kennelijk niet wenste uit te sluiten.

Theo van Tijn hield zijn inleiding onder de titel "Het bevrijdende geweld". Hij was in tegenstelling tot de eerste spreker van mening, dat juist het berusten in een bestaande toestand immoreel is. Alleen door verzet zou deze immorele toestand kunnen worden opgeheven. Spreker stelde dat elk verzet, ook gewelddadig verzet, de mens tot een persoonlijkheid maakt en daarom moreel verantwoord is. Overigens meende hij, dat geweld alleen dan moet worden toegepast als andere middelen geen oplossing kunnen brengen.

Een vreemde eend in de bijt was de PPR-representant Van Gorkum. Deze meende dat, om te komen tot democratisering van het bedrijfsleven, het gebruik van geweld niet nodig was, omdat de macht in de bedrijven niet berust bij de directies, maar in werkelijkheid in handen is van een kleine groep mensen met prioriteitsaandelen. Spreker had een bijzonder simpele oplossing gevonden om deze macht te breken, t.w. het verbod van de methode van de prioriteitsaandelen. Nog eenvoudiger zag hij de realisering van deze oplossing. Als n.l. eenmaal het Progressief Akkoord (PAK) een verkiezingsoverwinning zou hebben bereikt, zou men in staat zijn via wettelijke maatregelen tot het beoogde verbod te komen. Volgens sommige discussianten een wat lange weg!

De vierde en laatste spreker, P. Dankert, zei van mening te zijn, dat daar waar geen rechtsorde is - waarmee hij een situatie bedoelde waarin de belangen van het volk niet door het bestaande bewind worden gedekt - het gebruik van geweld door de onderliggende groep geoorloofd is. Wel waarschuwde hij, dat men moest zorgdragen dat het geweld niet in strijd was met het beoogde doel of met de fundamentele rechten van de mens.

Het vraagstuk van de geweldloze strijdmethoden heeft, met dit al, tijdens deze conferentie niet veel aandacht gekregen, mede door het feit dat de inleiders de aandacht steeds op andere

punten vestigden.

Tijdens de eerste conferentiedag deed zich nog een klein incident voor. Vanuit de conferentie zou een viermansdelegatie, waaronder de bekende PSP-senator Boetes, naar de demonstratie - gericht tegen de beslissing van de Minister van Buitenlandse Zaken met betrekking tot de toelating tot Nederland van enkele Noord-Vietnamezen - worden afgevaardigd. In de zaal meende men echter, dat deze kans om het geweldloos verzet in praktijk te brengen door ieder moest worden aangegrepen. Besloten werd, dat zij die mee wilden demonstreren, konden gaan. Het gevolg was dat praktisch alle jongeren de praktijk bleken te verkiezen boven de theorie en de bijeenkomst verlieten.

Hoewel het behandelde onderwerp de verwachting wettigde dat een record aantal deelnemers de conferentie zou bijwonen, bleek de belangstelling - vergeleken met de beide voorgaande bijeenkomsten - zeker van de zijde van de pers, beslist minder. Het kan zijn, dat de drie vrij kort na elkaar gehouden studieconferenties, met in het verschiep nog het te houden "open congres" op 26 en 27 april a.s. in Nijmegen, voor velen net iets te veel van het goede was.

Hoe het ook zij, deze laatste, wat rommelig verlopen conferentie is voor de PSP niet zo'n succes geworden als men wel had gehoopt.

De Sjaloom-groep in opmars
Comité 1961 voor de Vrede opgeheven

Wat nog over was van het Comité 1961 voor de Vrede heeft zichzelf opgeheven. Aanhang en activiteiten waren sterk teruggelopen. Sedert 1967 werd eigenlijk alleen nog de traditionele jaarlijkse Paasmars georganiseerd, maar ook daarvoor was de animo aanzienlijk gedaald. Het mededelingenblad "Contact" had al enige jaren een sterk vereenvoudigd en summier karakter. De leiding meende dat de oorzaak van deze ontwikkeling gelegen was in het feit dat zijzelf, enigszins "vergrijsd", de aansluiting met de jeugd verloren had. Nadat eerst nog in de laatste maanden van 1968 vergeefse pogingen waren gedaan om een formule voor het voortbestaan te vinden, werd uiteindelijk besloten tot opheffing. Daarbij werden het saldo (enkele honderden guldens), de bescheiden en de in principe nog bestaande, doch passieve aanhang over-

geheveld naar de Sjaloom-groep. Men koos voor deze oplossing in de overtuiging, dat de Sjaloom-groep qua doeleinden en sfeer de meeste verwantschap vertoonde en daarnaast het voordeel had de meest levende en actieve groepering te zijn op het Nederlandse vredestoneel.

Sjaloom

Deze zich godsdienstig-oecumenisch noemende beweging is in 1963 ontstaan als resultaat van een spontaan gegroeide samenwerking tussen voor die tijd afzonderlijk werkzame groepjes en personen. Sjaloom is nauwelijks een organisatie te noemen: zij is opgebouwd uit informele werkgroepen in verschillende delen van het land, die zich veelal gespecialiseerde taken hebben gesteld. Bij het geheel zijn ongeveer 500 personen betrokken. De juridische vorm is een stichting. Het bestuur daarvan bestaat uit een kerngroep van 30 personen, waarin een aantal te Odiijk gevestigde leden rond de publicist Piet Reckman, de secretaris, op de voorgrond treedt.

De groepering heeft geen beginselverklaring of program. In de praktijk is het zo gegaan, dat zich, na de oecumenisch-religieuze beginfase, vanaf 1963 in toenemende mate een internationalistische en vooruitstrevende politiek ontwikkeld heeft. Deze politiek heeft enerzijds een pacifistische inslag en is anderzijds sterk georiënteerd op de ontwikkelingsproblematiek.

De activiteiten van Sjaloom liggen voornamelijk op publicistisch gebied. In een oplage van 5000 wordt het maandblad "Sjaloom" verspreid, terwijl via de "studio Kosmopolitiek" maandelijks nieuws- en documentatiebulletins en informatieve brochures worden uitgegeven, alsmede tweemaandelijks een boekje met zg. "kosmo-stories". Hiervoor zijn een aantal wetenschappelijke werkgroepen gevormd.

Daarnaast worden ook cursussen en congressen georganiseerd en gaat men soms over tot meer "directe" vormen van politieke actie. (Men herinnert zich wellicht de actie "Lunstime is over", van november 1967). Tevens zijn in de afgelopen jaren sommige plaatselijke werkgroepen incidenteel betrokken geweest bij politieke demonstraties.

Waarschijnlijk enerzijds door de zeer verzorgde en frequent verschijnende publicaties en anderzijds doordat ze kennelijk de juiste toon weet te treffen, is Sjaloom uitgegroeid tot een van de actiefste vredesgroepen in Nederland, zonder al te ruw aan de weg te timmeren. Als zodanig is ze steeds meer een overkoepelende en coördinerende rol gaan vervullen. Dat nu het Comité 1961 erin is opgegaan vormt een actuele illustratie van deze ontwikkeling, die ook bevestigd wordt door de verbreiding van de faam van Sjaloom naar het buitenland. In november van het vorig jaar richtten relaties in West-Duitsland een 5-tal regionale Sjaloom-groepen op rond een centraal secretariaat.

OVERZICHT BUITENLANDSE REIZEN

Tot ± 31 maart 1969

<u>Datum:</u>	<u>Naam:</u>	<u>Geb.datum:</u>	<u>Reisdoel:</u>
26-11-'68 1-12-'68	M.A.M. ABELN	10- 2-'46	Voorzitter commissie buitenland SVB (?) en secretaris CESE. Warschau en Krakow, verm. bijeenkomst van West- en Oosteuropese studenten- en jeugdorganisaties.
24- 3-'69	M.A.M. ABELN	10- 2-'46	Idem. Praag, Boedapest, Midden-Oosten.

A G E N D A

<u>Datum:</u>	<u>Bijeenkomst:</u>	<u>Plaats:</u>	<u>Organisatie:</u>
voorjaar 1969	Int.Werkcongres tegen de NAVO.	?	Verschillende West- en Oosteuropese studentenorganisaties (w.o. de IUS).
5-7 april 1969	12e Congres ANJV.	Amsterdam	Alg.Ned.Jeugdverbond.
* 6-7 april 1969	9e Wereldcongres.	?	IVe Internationale.
10-12 april 1969	Congres NSR.	Wageningen	NSR (Nederlandse Studenten Raad).
26 april 1969	W.de Zwijgerherdenking.	Delft	o.a. Were Di.
april 1969	Bijeenkomst t.g.v. 20-jarig bestaan WVR.	Parijs	Wereldvredeesraad.
4 mei 1969 ?	Bijeenkomst "J'accuse"	Amsterdam	Griekenland comité's.
mei 1969	10e IUS-Congres.	?	International Union of Students.
23 mei 1969	6e Voorbereidingsbijeenkomst Wereldconf. CP'en.	Moskou	CP'en.
* 25-26 mei 1969	Int.conf.IVe Intern.	Parijs	IVe Internationale.
* 24-26 mei 1969	ANJV-Pinkstertocht tegen de NAVO.	Einddoel: Brunssum	Alg.Ned.Jeugdverbond.
* 29 mei 1969	Stertocht NVB.	Einddoel: Deventer	Ned.Vrouwenbeweging.
* 4 juni 1969	Int.Vredesconf.voor alle Religieuze groeperingen.	Zagorsk	Russische kerken.
5 juni 1969	Wereldconferentie CP'en.	Moskou	CP'en.
14-17 juni 1969	6e Congres IVDF.	Helsinki	Int.Dem.Vrouwenfed.
21-23 juni 1969	Wereldvredeesconf.	Oost-Berlijn	Wereldvredeesraad.
24 juni 1969	Bijeenkomst WVR.	Oost-Berlijn	Wereldvredeesraad.

* nieuw, c.q. aangevuld.